

Боко Харам као претња стабилности Нигерији

Лазар Дрекић

Шта су организоване оружане групе?

Органзоване оружане групе су оружано крило недржавне стране у не међународном оружаном сукобу и могу се састојати од:

- 1) Дисидентских оружаних снага (нпр. одбеглих делова државне војске) или
- 2) Других оружаних група које регрутују њихове припаднике примарно из цивилног становништва, са довољно развијеним степеном организације које поседују државне оружане снаге, како би спроводили непријатељства у циљу подршке једне стране током сукоба¹. – Овој групи припада и Боко Харам!

Ко су Боко Харам?

Званичан назив који присталице ове организације користе је Jamā'at Ahl as-Sunnah lid-Da'wah wa'l-Jihād (дослован превод: Сунитска група људи за Давах (акт конвертовања у ислам) и Џихад)². Назив Боко Харам (дослован превод са Хауса језика: Западно образовање је забрањено) су добили од стране локалног становништва града Маидугури из државе Борно у Нигерији³. Боко Харам је радикалан исламистичка организација формирана 2002. године од стране Мохаммад Јусуф-а, од 2009. године након смрти Мохаммад Јусуф-а организацију је предводио Abubakar Shekau све до његове смрти 2021. године. Тренутни вођа организације је Abu Umamimata. Главни циљеви организације су супротстављање утицају западне културе које они сматрају да лоше утиче на нигеријско друштво а такође и свргнуће нигеријске владе како би успоставили Исламску државу у Нигерији под шеријатским законом. Амерички Стејт Департмент је 14. новембра 2013. године прогласио Боко Харам за терористичку организацију. Глобални индекс тероризма је прогласио Боко Харам за другу најсмртоноснију терористичку организацију 2016. године са потврђених 5.784 смрти за које су они одговорни⁴. Према Савету за људска права Уједињених нација, методе које користе за спровођење својих циљева су: убијање цивила, отмице, мучење затвореника, сексуално насиље, коришћење деце војника, уништавање и пљачкање имовине. Вођа организације Abubakar Shekau се закleo на верност 2015. године ИСИЛ-у и Боко Харам је постао Западно Афричка Провинција Исламске Државе (ISWAP), али због територијалних сукоба између ове две организације а и одбијања Abubakar Shekaua да престане да

1) https://casebook.icrc.org/a_to_z/glossary/armed-groups

2) https://en.wikipedia.org/wiki/Boko_Haram

3) <https://www.usip.org/sites/default/files/SR308.pdf>

4) <https://www.visionofhumanity.org/nature-terrorism-changing/>

напада шиитске муслиманске цивиле дошло је до распада савеза и почетак непријатељства. Као резултат новонасталог непријатељства Боко Харам се распао на три организације: Западно Афричка Провинција (под ИСИЛ-ом), Боко Харам (под Shekau-ом) и Ansaru који су лојални Ал-Каиди. Све три организације су и даље активне у Нигерији и околним државама као што су Камерун, Мали и Нигер.

Боко Харам под Mohammad Yusuf -ом

Децембра 2003. током спора између локалних заједница и Боко Харам о правима риболова у локалном рибњаку група је ушла у сукоб са полицијом. Чланови ове групе су надјачали полицајце и отели им наоружање, након чега је уследила опсада џамије (која се налазила у селу Канама) у коју су се повукли. Резултат опсаде је завршен оружаним сукобом између полиције и припадника групе, где већина припадника групе од 70 чланова је убијена, укључујући и ментора Mohammad Yusufa, Mohammad Alija. Након овог догађаја Боко Харам је привукао пажњу нигеријске јавности због порекла многих чланова организације. У питању су били младићи који су потекли из имућних породица из северних држава Нигерије. Такође су привукли пажњу Амбасаде САД због надимка које им је локално становништво села Канама дало: нигеријски талибани. Америчка амбасада није сматрала Боко Харам великом претњом у том тренутку. Остатак преживелих чланова се преместио у град Маидугури где су изградили џамију као главно место окупљања њихових присталица. Надлежни органи их нису прогањали након инцидента, па су наставили да шире утицај у друге државе унутар Нигерије као што су: Баучи, Јобе и Нигер. Посматрачи су описали Боко Харам као „државу унутар државе” са својим кабинетом, религијском полицијом и великом фармом коју су користили за прехрану својих присталица. Давали су добротворне прилоге, храну, смештај. Циљана група људи су им биле избеглице из рата у Чаду и незапослена нигеријска омладина. Извор новца и ресурса и даље није доказан мада постоје теорије да су их финансирани Салафисти из Саудијске Арабије⁵.

Уочи Нигеријских председничких избора 2007. године на Sheikh Ja'afar Mahmoud Adam истакнутог члана локалне заједнице и популарног свештеника у граду Маидугури је извршен атентат у џамији током његове молитве. Атентат је наручио Mohammad Yusuf због критиковања и осуда које је добио од стране свештеника, па се од тог момента сматра да Боко Харам почиње да делује насилним и крвавим путем⁶.

Демонстрације које су изазвале присталице Боко Харам су трајале од 25. јула до 30. јула 2009. године. Повод демонстрација је била рација у држави Баучина једно од њихових скровишта где је ухапшено 9 особа и конфискован материјал за прављење бомби и ватрено оружје. Након рације уследио је низ одмазди од стране присталица Боко Харам. Уништавали су и палили цркве, државне зграде, школе и затворе. Последица ових одмазди је била сукоб са полицијом и војском у коме је број жртава био око 1000, а само у граду Маидугури, где је и био главни штаб Боко Харам, прешао је 700 жртава (већина жртава су биле присталице Боко Харам). Побуне су биле угушене хапшењем вође Mohammad Yusufa а касније и његовим погубљењем од стране тадашње власти⁷.

Боко Харам под Abubakar Shekau-ом

Након погубљења Mohammad Yusufa, за новог вођу Боко Харам изабран је Abubakar Shekau. Средином 2010. године Боко Харам се враћа у град Маидугури и креће са низом атентата и насиља. Ову кампању су започели низом герилских напада на полицију. Најчешћи метод напад им је био на припаднике полиције, приликом ког су се мотором приближавали полицијским возилима, затим лишили живота полицијске службенике и узимали њихово оружје. Такође су проваљивали у куће људи који су сарађивали са властима и убијали их⁸. Abubakar Shekau је био доста агресивнији у односу на претходног вођу, па од његовог доласка на врх организације почиње деценија терора на северу Нигерије као и у Камеруну, Чаду и Нигеру. У септембру 2010. године напали су федерални затвор у држави Баучи и том приликом ослободили 721 затвореника, од укупног броја ослобођених 150 је било повезано са организацијом. Јуна 2011. године су поставили бомбу у згради УН-а у главном граду Абуџи, број мртвих је 21 а рањених 60⁹. Приликом напада на цркве током Божићних литургија 2011. године погинуло је укупно 40 цивила¹⁰, док су августа 2013. године напали џамију

5) <https://www.usip.org/sites/default/files/SR308.pdf>

6) <https://www.usip.org/sites/default/files/SR308.pdf>

7) <https://journals.sub.uni-hamburg.de/giga/afsp/article/view/330/330.html>

8) <https://www.usip.org/sites/default/files/SR308.pdf>

9) <https://www.channelstv.com/2021/07/24/twelve-years-of-terror-a-timeline-of-the-boko-haram-insurgency/>

10) <https://www.bbc.com/news/world-africa-16328940>

у којој су претпостављали да се моле цивили који су сарађивали са властима и убили 44 особе¹¹. У граду Буну Јади у Јобе држави су упали у интернат средње школе и убили 59 ученика¹². Априла 2014. године у граду Чибок у држави Борно су киднаповали 276 ученица из средње школе, 4 године касније у фебруар су киднаповали још 110 ученица из средње школе у граду Дапчи у Јобе држави¹³. Од укупно 276 девојчица, 57 је током првих часова киднаповања успело да побегне тако што су скочиле из камиона у којима су биле заточене. Тек 2016. године су припадници нигеријске војске и полиције пронашли прву девојчицу од киднапованих, у периоду између 2016. и 2018. године 103 девојчице су биле ослобођене као резултат преговора између власти и екстремистичке групе, већина од девојчица су биле удате за борце Боко Харам и носиле су њихову децу¹⁴. У мају 2023. године су пронађене још две девојчице од укупног броја киднапованих, Наува Maltha i Esther Marcus, које сада имају 26 година¹⁵. Преосталих 114 киднапованих девојчица се још увек налази у рукама Боко Харам. Новембра 2020. године су напали пољопривредну заједницу у граду Јере, број достигнутих жртава је био 110¹⁶. Још једно масовно киднаповање се догодило у децембру 2020. године где је више од 330 ученика отето из средње школе у граду Канкара¹⁷. Ово није ни изблиза комплетна листа свих напада и злочина које је организација починила.

Након деценије власти, Abubakar Shekau је погинуо у мају 2021. године. Напад на његово скровиште су спровели припадници Западно Афричке Провинције Исламске Државе (ISWAP). На крају борбе Shekau се предао. Наводно је током предаје на себи носио прслук пун експлозива који је активирао убивши себе и све близу њега¹⁸.

Боко Харам под Abu Umaima-ом

12. маја 2022. године Боко Харам је избацио видео снимак полагања заклетве Abu Umaima¹⁹. О новом вођи Боко Харам се мало зна, а за Боко Харам се може се рећи да су сада само бледа сенка некадашње организације. Већину својих операција су преместили у околне државе као што су: Чад, Камерун и Нигер. Већина команданата група Боко Харам је након смрти Abubakar Shekaura напустила организацију и положила заклетву вођама некадашњег огранка Боко Харам - Западно Афричкој Провинцији Исламске Државе (ISWAP).

Закључак

Боко Харам од 2021. године је изгубио доминантну улогу у Нигерији као главна безбедносна претња, то место су свакако заузеле организације ISWAP и Ansaru које су некад биле огранци Боко Харам. Радикалне исламистичке организације иако мењају име циљ им остаје исти, дестабилизујући фактор које оне представљају није само битан за локални регион већ за читав свет. Налетом избеглица са Блиског истока 2015. године смо могли видети резултат њиховог деловања. Хуманитарна криза у Нигерији изазвана деловањем Боко Харам је резултирала са око 35.000 мртвих и 2.2 милиона интерно расељених лица²⁰. Нажалост рат у Украјини је довео до малог медијског покрића овог случаја, слично као и сукоба на северу Етиопије током 2022. године. Ако се не реши убрзо проблем екстремистичких религијских покрета у Нигерији, Европска унија би можда могла видети још један талас избеглица, за који, сигурно, није спремна.

11) <https://www.bbc.com/news/world-africa-23676872>

12) <https://www.reuters.com/article/us-nigeria-violence-idUSBREA1P10M20140226>

13) <https://www.reuters.com/article/instant-article/idINKCN1G90Q5>

14) <https://www.bbc.com/news/world-africa-62324294>

15) <https://www.theguardian.com/world/2023/may/05/two-women-rescued-nine-years-after-chibok-schoolgirls-abduction>

16) <https://www.premiumtimesng.com/news/headlines/428662-110-people-killed-in-boko-haram-attack-on-borno-farming-community-un.html>

17) <https://apnews.com/article/science-nigeria-kidnapping-abubakar-shekau-cc437a469b56eb2c1842be8ae97cebff>

18) <https://humanglemedia.com/boko-haram-strongman-shekau-dead-as-iswap-fighters-capture-sambisa-forest/>

19) <https://unmaskingbokoharam.com/2022/05/13/boko-haram-video-reaffirming-loyalty-to-abu-umaimata-and-rejecting-iswap-may-12-2022/>

20) <https://www.globalr2p.org/countries/nigeria/>

